

Miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting 2012-2016

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

Ärendet

Landstingsdirektörens förslag till miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting för perioden 2012-2016.

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

Miljöpartiet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att ändra formuleringen av mål 14 till "Minska utsläpp av luftföroreningar och buller" och under målet ändra formuleringen i enlighet med följande:

"År 2016 ska utsläppen av partiklar och andra luftföroreningar till miljön från Stockholms kollektivtrafik ha minskat med 10 procent jämfört med år 2011. Landstingets aktiva arbete med att minska bullerpåverkan ska fortsätta och utvecklas."

att anta föreliggande förslag till miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting för perioden 2012-2016

dels för egen del besluta

att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med förslag till konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper samt engångsmaterial inom målområdet "Resurseffektivt" - delmål "Använda kretsloppstänkande vid användning av varor och tjänster"

att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med förslag på specifikationsdokument som förtydligar hur målen i det miljöpolitiska programmet ska mätas

att därutöver besluta

att under Miljömålsområde 1- Klimateffektivt – Landstingets klimatstrategi, anta följande delmål:

- 4.1.1 År 2016 ska energianvändningen för värme, el och transporter i landstingsfinansierad verksamhet ha minskat med 20 procent jämfört med år 2011
- 4.2.1 År 2016 ska resandet med SL (allmän kollektivtrafik) ha ökat *sin* marknadsandel av det totala trafikarbetet med 5 % i jämfört med 2011
- 4.3.2 År 2016 ska andelen förnybar energi för uppvärmning, kylning och el till lokaler där landstingsfinansierad verksamhet bedrivs vara 100 procent
- 4.6.1 Landstinget ska via den regionala planeringen verka för att mängden CO₂-ekvivalenter per länsinvånare och år har minskat till 3,0 ton 2016. Genom energieffektivisering, omställning av energisystemet, av trafik, infrastruktur och bebyggelse.

att under Miljömålsområde 3 – Hälsöfrämjande miljöarbete, anta följande delmål:

- 6.15.1 År 2016 är 50 procent av alla livsmedlen som serveras i all landstingsfinansierad verksamhet ekologiska. Målet för insamling av organiskt avfall bör vara 100 % 2016.
- 6.1.2.1 Klimatförändringarna måste beaktas inom hälso- och sjukvården.
- 6.17.1 Målet 2016 bör vara att kunskapsnivån inom Hälso- och sjukvården höjs, minst 50 % av personalen ska känna till klimatförändringarnas effekter. Dessutom bör sjukhusledningarna återkomma till landstingsdirektören med en åtgärdsplan för reservvatten och luftkonditionering.

att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med en plan för hur andelen kollektivtrafik kan fördubblas till 2030

att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med en definition av begreppet ”miljöbilar” i specifikationsdokumentet

att uppdra åt landstingsdirektören att utforma ett system för klimatkompensation som grundar sig på köp av certifikat för landstingets tjänsteresor

att uppdra åt landstingsdirektören att ta fram en plan för hur andelen vegetarisk mat ska öka.

att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med förslag till ett system för att mäta klimatpåverkan av den totala konsumtionen i Stockholmsregionen

att uppdra åt landstingsdirektören att ta fram en plan för utbyggnad av förnybar fastighetsnära energi och utreda de ekonomiska konsekvenserna samt möjligheten för att bygga vindkraftverk i egen regi

att uppdra åt landstingsdirektören att beakta den möjliga utvecklingen att landstinget kan bli en region, och vilken inverkan det har på möjlighet att verka för en god livsmiljö

att uppdra åt landstingsdirektören att organisera verksamheten så att ansvaret för det samlade miljö- och hållbarhetsarbetet lyftas upp till den högsta politiska och administrativa ledningen.

att uppdra åt landstingsdirektören att ta fram en plan för hur landstinget ska arbeta långsiktigt och strategiskt med miljöfrågorna tillsammans med de organisationer, nätverk och föreningar som vi är medlemmar i

att uppdra åt landstingsdirektören att förbättra kommunikationen med länets invånare, men också nationellt och internationellt, för att sprida kännedom och kunskap om landstingets och andra aktörers miljö- och hållbarhetsarbete

att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med förslag på vilka strategiska evenemang landstinget deltar i för att sprida kännedom och kunskap om landstingets miljö- och hållbarhetsarbete

Förslaget till miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting 2012-2016 är ett bra dokument. Det integrerade arbetssättet inom funktionsområdena Tillväxt, miljö och regionplanering innebär att programmet ger en starkare koppling till samtliga verksamheter inom landstinget. I miljöprogrammet beskrivs ett samlat miljöarbete oavsett huvudman eller utförare. Framtagandet av programmet har skett i samråd och i samverkan med de politiska partierna.

Miljöpartiet vill ställa om Stockholmsregionen till en modern, mänsklig och miljösmart plats att verka och bo på. Vi anser att ambitionsnivån är för låg och vi skärper därför flera delmål. Det är viktigt att målen är mätbara och följs upp. Miljöpartiet anser att uppföljningen av programmet bör ske genom en samlad hållbarhetsredovisning i bokslutet.

4 Miljömålsområde 1- Klimateffektivt – Landstingets klimatstrategi

Det finns en skillnad mellan visionen att, ”Stockholms läns landsting använder enbart förnybara energikällor och bränslen och dessa används på det mest effektiva sättet” och att ”Planering och utförande av såväl kärnverksamhet som bebyggelse och infrastruktur minimerar klimatpåverkan”, samt de förutsättningar som ges för att nå dessa mål.

Effektivisera energianvändningen och öka andelen egenproducerad förnyelsebar energi

En av de grundläggande förutsättningarna för att minska klimatpåverkan är att kraftfullt arbeta med energieffektivisering. Det åligger alla förvaltningar att inom sina områden och verksamheter kraftfullt planera och genomföra energibesparingar inom sina fastigheter. Andelen förnybar energi för uppvärmning,

kylning och el till landstingsfinansierad verksamhet ska vara 100 procent. En plan för att bygga ut fastighetsnära energi i form av sol och vind ska tas fram.

Energieffektiva transporter

Vi ska nå målet ett klimatneutralt samhälle, där samtliga fossila bränslen har fasats ut. Ambitionerna för utbyggnad av kollektivtrafiken måste kraftfullt öka. Trafikplan 2020 visar med all tydlighet att planering och resurser för att nå ökade andelar av det samlade trafikarbetet saknas. SL konstaterar också att ambitionen i förslaget till miljöprogram, med endast en bibehållen andel ”resulterar i en bibehållen marknadsandel inom den föreslagna investeringsvolymen till år 2020”. En så låg ambition som att endast bibehålla den kollektiva marknadsandelen av resandet måste betraktas som ett väsentligt avsteg från såväl landstingets egna mål, såväl som den nationella ambitionen om en fördubblad kollektivtrafikandel av transporterna år 2030. Ambitionen ska självklart vara att öka andelen inom programtidens ram, och landstingsdirektören ges i uppdrag att ta fram en plan för detta.

Effektivare och bränslesnålare motorer, automatiserad trafik och fortsatt förarutbildning för snålare körteknik inom alla färdslag bidrar också till att spara energi.

Öka andelen livsmedel med låg klimatpåverkan

Livsmedlens klimatpåverkan ska minska med 20 %, dels genom att säsongsanpassa matsedlar, dels genom styrd upphandling av närodlat, dels genom minskat spill. Dessa förslag till åtgärder är bra, men inte tillräckliga för att nå målet. Vi vill därför öka andelen ekologisk mat till 50 %, vilket leder till minskad klimatpåverkan. Landstinget bör ta fram en plan för hur andelen vegetarisk mat kan öka.

Regionalplanera för lägre klimatpåverkan per invånare

Möjligheten att via den regionala planeringen minska klimatpåverkan per invånare är ett viktigt strategiskt verktyg.

Målet 3,7 ton CO₂-ekvivalenter är dock alldeles för lågt satt för att vi ska klara en nödvändig omställning till en hållbar region. Vi menar att ambitionen ska vara högre även om levnadsvillkoren inom regionens kommuner skiljer sig åt bl.a. avseende kollektiva transporter. Därför måste kollektivtrafiken byggas ut kraftigt i hela länet.

Den traditionella produktionen av varor läggs idag ut på andra länder, vilket leder till att en stor andel av våra utsläpp och klimatpåverkan exporterats till andra världsdelar. Landstinget ska i samverkan med andra aktörer ta fram mått som visar på omfattningen av denna påverkan.

6 Miljömålsområde 3 - Hälsöfrämjande miljöarbete

Invånarnas hälsa i Stockholmsregionen påverkas av buller, hälsofarliga partiklar och av klimatförändringarna. Detta påverkar hälsan negativt redan idag. Ökade temperaturer kommer att bli allt mer märkbara, vilket kommer att leda till ökad förekomst av parasiter, amöbor, bakterier och virus i vattnet och en ökad

förekomst av insektsburna infektioner. Större svängningar i väderleken med värmeböljor, skyfall och översvämningar kommer att innebära stora påfrestningar för hela samhället, inte minst inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik.

Öka mängden ekologiska livsmedel

Idag är Stockholms läns landsting en av de främsta offentliga upphandlarna av ekologiska livsmedel. En så långsam ökningstakt som 5 % från idag till 2016, kommer att lämna oss på efterkälken i förhållande till andra landsting och regioner. Det tidigare föreslagna målet om 40 % vid programtidens utgång ska revideras till 50%. Målet för insamling av organiskt avfall bör vara 100 % 2016.

Verka för en god livsmiljö

Vid programtidens slut kan Stockholms län vara en region. Miljöprogrammet borde ha beaktat denna aspekt. En region har större inflytande på samhällsplaneringen än ett landsting.

Människans fysiska och psykiska hälsa stärks om hon har mindre än 300 m till park eller grönområde. Befolkningsökningen kommer att ställa stora utmaningar på bebyggelsestrukturen för att uppnå ökad tillgång till tätortsnära natur och grönområden med god kvalitet jämfört med 2010. För att uppnå detta kommer det att krävas ett starkare skydd för nuvarande grönområden/grönstruktur. Det krävs också ett helt nytt sätt att bygga där nya hårdgjorda ytor kompenseras enligt ”balanseringsprincipen” och att ny byggnadsteknik med s.k. grön design används.

7 Organisation och styrning - så här når landstinget målen

Visionen under avsnittet anger att Stockholms läns landsting är ”känt för ett effektivt, vetenskapsbaserat och banbrytande miljöarbete som når exceptionella resultat. Landstingets sätt att arbeta med miljöfrågor appliceras av andra och leder till en bättre miljö”. Förslaget beskriver landstingets roll som beställare och utförare, samt ansvaret för förvaltningar och bolag men också ansvaret för de privata utförarna.

För att visionen ska kunna förverkligas ska ansvaret för det samlade miljö- och hållbarhetsarbetet lyftas upp till den högsta politiska och administrativa ledningen.

Samverkan kring regional planering – Upphandling - Kommunikation

Landstinget löser inte ensamma, även om vi blir en region, de klimat- och miljöutmaningar som samhället står inför utan ska söka ett mer långsiktigt, strategiskt samarbete i de organisationer, nätverk och föreningar vi deltar i. Mälardalsrådet, SKL liksom Klimatkommunerna är tre aktörer som bör nämnas som samverkansaktörer liksom de andra två stora regionerna, Region Skåne och Region Västra Götaland

Kommunikationen med länets invånare, men också nationellt och internationellt, för att sprida kunskap om miljö- och hållbarhetsarbetet, ska förbättras. Målet ska vara att sprida de goda resultat och idéer vi själva uppnått men självklart också att dra lärdom av andra som kommit längre än vad vi själva har gjort.

Fortsatt deltagande i symboliska evenemang som ”Earth Hour” ska betonas, liksom ett större samarbete med länets kommuner och länsstyrelsen vid evenemang som ”Europeiska Trafikantveckan” och andra regionala, nationella och internationella evenemang.

